

GLOBALIZATION AND ITS EFFECTS

Suzana Adriana MARA
Phd. Student
University of Craiova

ABSTRACT

GLOBALIZATION BRINGS RADICAL CHANGES IN COMMUNICATIONS AND ECONOMICS, IN RESHAPING THE INTERNAL MARKET , THE INSTITUTIONAL SYSTEM, THE WAY OF LIFE, HUMAN RELATIONS AND MENTALITIES INDUCES A NEW MORALITY. GLOBALIZATION IS A PROCESS OF SOCIAL CHANGE WIDENS FRAMEWORKS DETERMINED IN THE WORLD AS A WHOLE.

OUR WORLD IS A WORLD OF ZONAL AND REGIONAL BLOCS, DRIVEN BY THE NEED FOR RECOVERY AND PROTECTION RESOURCE SHARING. IT IS A WORLD DOMINATED BY INTERESTS AND ECONOMIC AND SOCIAL INEQUALITIES, OVERCONCENTRATIONS AND POTENTIALLY DESTABILIZING CONSEQUENCES STRATEGIES ESPECIALLY FOR DEVELOPING COUNTRIES, THE SUPRANATIONAL INSTITUTIONS, REGIONAL AND GLOBAL FINANCIAL POLICIES AND STRATEGIES OWN, SOMETIMES IGNORING LOCAL PECULIARITIES: LEVEL OF DEVELOPMENT, RESOURCES, OPPORTUNITIES, TRADITIONS.

KEYWORDS: GLOBALIZATION, DIMENSIONS OF GLOBALIZATION, SOCIETY.

1.ASPECTE GENERALE

De cele mai multe ori, fenomenele sau evoluțiile legate de procesul de globalizare sunt plasate sub o dominantă tehnologică. Din această perspectivă, globalizarea este explicată și definită ca reprezentând (exclusiv) produsul revoluției contemporane a tehnologiilor informației și comunicării. Este neîndoielnic, desigur, că această revoluție a jucat un rol foarte important în cadrul procesului de globalizare. Această paradigmă de explicare și definire a globalizării uită, însă, rolul fundamental jucat în producerea ei de către decizia umană. Niciunul dintre fenomenele avute în vedere de obicei atunci când se vorbește de globalizare (aparitia unei societăți globale a informației și comunicării, explozia comerțului internațional și a companiilor transnaționale, integrarea financiară globală prin crearea unei piețe unice de capitaluri, funcționând ca unitate în timp real la scară planetară, emergența unei forme de „guvernare globală” prin proliferarea internaționalizării deciziilor politice referitoare la problemele globale, apariția unei „societăți civile globale”, al cărei nucleu este constituit de tot mai numeroasele ONG-uri și grupuri de presiune transnaționale, „întrepătrunderea” fără precedent în trecut a culturilor actuale, extinderea și interdependența crescută a relațiilor și evenimentelor sociale locale și îndepărtate, „comprimarea” spațio-temporală a lumii etc.) nu s-ar fi produs (și) fără aportul deciziei politice.

În momentul în care revoluția informațională a început să se desfășoare în toată amploarea ei, exista deja, cel puțin în țările capitaliste, cea mai mare parte din infrastructura politică ce stă la baza globalizării.

Termenul de „globalizare”¹¹ nu a putut fi cuprins în cadrul unei definiții suficiente, complexe și elaborate. În general, globalizarea se referă la dezvoltarea universală a legăturii, integrării și interdependenței sferelor economice, sociale, tehnologice, culturale, politice și ecologice.

Teoria socială a ultimelor decenii, ce aduce în primul rând în discuție problema schimbării sociale, numește acest proces globalizare. Pentru o mai bună înțelegere, se poate spune că este un proces unitar, ce cuprinde mai multe sub-procese cum ar fi procesul economic de interdependență, creșterea influențelor culturale, viteza de informație dată de tehnologie, noile guvernări și provocările geopolitice ce au ca scop apropierea oamenilor, unindu-i într-un singur sistem global.

Deținând toate aceste sub procese, globalizarea a reușit să afecteze întreaga omenire sub mai multe aspecte:

➤ Industrial – dezvoltarea unei piețe mondiale de producție, cât și importul produselor pentru companii și consumatori;

➤ Financiar – dezvoltarea pieței financiare în toată lumea și ușurarea accesului finanțării externe către corporații naționale și multinaționale;

➤ Economic – realizarea unei piețe globale comune, bazată pe schimbul de bunuri și de capital ;

➤ Politic – globalizarea politică înseamnă crearea unui guvern al întregii lumi, care reglează relațiile dintre națiuni și garantează drepturile născute din globalizarea social-economică; de exemplu, putem vorbi despre imperiile în oglindă, american și rusesc, care dirijează viața unei bune părți a oamenilor planetei noastre;

➤ Informațional – dezvoltarea mijloacelor de informare dintre locații geografice diferite, mass media și mai ales internetul contribuie în manieră decisivă la informarea aproape instantanee a unei bune părți a populației globului despre orice se întâmplă, în orice colț al planetei unde este permis un acces liber la informație;

➤ Cultural – dezvoltarea comunicării culturale pe tot cuprinsul planetei, capabilă de a da naștere unei noi conștiințe și identități globale – prin dorința de a consuma și de a avea acces la produse și idei străine, adoptarea de noi tehnologii și practici, și participând la cultură a lumilor;

➤ Ecologic – protejarea mediului înconjurător global, lucru ce nu poate fi posibil fără sprijinul, intervenția și colaborarea corporațiilor internaționale; schimbarea climatului, poluarea, creșterea nivelului apelor, interzicerea pescuitului în oceane și înmulțirea speciilor de pești răpitori, sunt numai câteva exemple în acest sens;

➤ Social – libera circulație a oamenilor pe teritoriile altor națiuni;

2. TIPURI SI TENDINȚE ALE GLOBALIZĂRII

Marele avantaj al schimbului cultural este apariția multiculturalismului și accesul individual la diversitatea culturală (ex : prin importul filmelor de la Hollywood și Bollywood); oricum, cultura importată poate cu ușurință înlocui cultura locală, cauzând reducerea diversității prin hibridizare sau chiar asimilare; turismul internațional; emigrațiile (inclusiv emigrațiile ilegale); promovarea produselor de consum locale (alimentele, de exemplu) în alte țări; cultura de

¹¹ Theodore Levitt, Globalization and Market, în Harvard Business Review, ediția Mai-Iunie 1983.

web; dezvoltarea infrastructurii telecomunicației globale, ce folosește tehnologii precum internetul, comunicarea prin sateliți, telefoanele mobile (wireless), cabluri cu fibră optică; revirimentul tendințelor etnonaționaliste și fundamentaliste.

În acest context dinamica interioară a procesului, este dată de o logică multicauzală, uneori chiar contradictorie. Pentru înțelegerea modului discontinuu și inegal în care operează globalizarea, vom aduce în atenție ideea globalizării active. Aceasta se referă la relațiile biunivoce, dintre state sau grupuri de state, ce dețin aceeași putere economică, politică sau culturală. Bineînțeles că influența economică a unui anumit stat, poate fi contrabalansată de influența culturală sau politică a altui stat. La fel putem afirma și despre regiune sau chiar localitate.

În termeni generali, globalizarea pasivă este tipul de globalizare ce definește existența unor relații univoce, între state sau grupuri de state, cu mari discrepanțe economice, politice sau culturale. De aici și apariția unor noi tipuri de state: state ce emit valori și state care receptează valori.¹² Cele din urmă sunt statele cele mai permissive la renașterea tendințelor naționaliste sau fundamentaliste.

Aceste dezvoltări intra-globalizante oferă condițiile dezvoltării acestui proces complex, al cărui punct de plecare se află în tensiunea inițială dintre eterogenitatea etatică și omogenitatea internațională.

Datorită fragilității construcției unei culturi globale, precum și lipsa unui fundament istoric pentru aceasta, o cultură globală este greu, dacă nu imposibil de realizat. Deși globalizarea economică este o realitate care nu mai poate fi pusă sub semnul întrebării, datorită existenței deja a unei piețe comune, ce are la bază libertatea schimbului de capital și a schimbului de mărfuri și libera circulație a persoanelor și serviciilor, aceasta nu impune și o cultură globală.

Tendințelor universaliste ale acesteia, li se opun tendințele fragmentare, datorită logicii multicauzale ce caracterizează procesul de globalizare.

Problematica trasată de globalizarea politică nu se află în relații de interdependență necesară cu globalizarea economică. Fiind un proces dezvoltat pe logica universalismului și a particularismului, globalizarea impune existența a două lumi ale politicii mondiale: lumea etatocentrică și lumea multicentrică.

Acestor două lumi li se asociază cele două tipuri de globalizare amintite, pasivă și activă. Cum rezistă statele-națiune în fața avansării globalizării politice? Prin două mecanisme orientate din interior: un anumit sens al suveranității și renașterea naționalismului, deci prin reafirmarea identității comunitare.

3. PROCESUL GLOBALIZĂRII

Înțelegerea procesului globalizării, cu toate consecințele pe care le implică în plan local, regional sau global, nu presupune tratarea sa într-o manieră fundamentalistă. Investigația noastră nu își propune să demonstreze că globalizarea are consecințe bune sau rele.

În loc să se raporteze la stat ca entitate supremă, conștiința individuală își găsește sistem de referință în modelele supranaționale. Contemporaneitatea dă noi sensuri noțiunilor de: capital, oameni, știință, mass media, internet, comunicații, criminalitate, delincvență, cultură, poluare, narcotice, trend sau modă, terorism - care nu mai țin cont de barierele interstatale. Toate acestea

¹² Chaudet D., Imperiul în oglindă. Strategii de mare putere în Statele Unite și Rusia, apud Emil Dumea, Cultură și religie în dialog, Editura PIM, Iași, 2010, p 46

reiterează ideea unui spațiu universal al umanității, dezvoltat pe nivelurile economic, politic și socio-cultural.

Trei mari idei devin fundamentale în acest context: cea a liberalizării în economie, aceea a democratizării în politică și cea a universalizării în cultură. Este firesc să începem a crede că, în acest spațiu universal, granițele au căzut.

Dar globalizarea economiei implică alte două domenii: politic și cultural, luate, de asemenea, în sens global. Prin intermediul globalizării economice ar fi promovată de fapt o sincronizare culturală, ce presupune că un tip particular de dezvoltare, dintr-o țară-metropolă, să fie transmis persuasiv, către țările receptoare. „Sincronizarea culturală implică traficul de produse culturale, ce urmează o singură direcție și are la bază un mod sincron.

Roland Robertson¹³ în scrierile sale, procesul globalizării începe printr-o fază germinală, localizată în Europa secolului al XV-lea, în timpul Imperiului Mongol, când a avut loc marea integrare de-a lungul Drumului de Mătase. Integrarea globală a continuat apoi, de-a lungul expansiunii comerciale europene, din secolele XVI-XVII când imperiile portughez și spaniol au reușit să se răspândească în toate colțurile lumii. În epoca modernă, efectele industrializării europene sunt notabile. De exemplu: Austria s-a concentrat pe evaluarea și industrializarea aurului și oieritului, iar argintul se putea găsi la prețuri foarte mici în coloniile spaniole. Globalizarea s-a transformat într-un fenomen al bussines-ului, odată cu apariția primei companii multinaționale din Olanda secolului al XVII-lea – Dutsch East India Company. A fost prima companie din lume care a folosit sistemul de acțiuni, ce poate fi considerat un important drum către globalizare.

Globalizarea ca fenomen, continuă cu faza incipientă, ce ține până la 1870. Trece apoi printr-o fază în care are loc formalizarea internațională și implementarea în particularități, entități autonome ce creează în cadrul statului o rețea de interdependențe și activități multiple. În opinia specialiștilor, cei mai relevanți parametri pentru evaluarea unei economii naționale sunt: nivelul de dezvoltare, abordarea raportului intern-extern, forța financiară a statului respectiv, natura proprietății, sau dominantă acesteia, specificul formelor de conducere și organizare. O clasificare a economiilor din lume la această dată ar fi următoarea:¹⁴

Economiile de subzistență: Sunt acele economii rudimentare, arhaice din punct de vedere organizatoric, tehnologic și funcțional. Sunt de regulă supuse influențelor factorilor naturali.

Economiile de tip subextensiv caracteristice societăților de tip agrar ce utilizează o tehnică de la începuturile revoluției industriale și care oferă un standard modest de viață.

Economiile de tip mixt caracterizate printr-un ritm crescut de schimbări la nivelul gândirii de tip economic, fiind adesea prezente în structuri ce avansează cu rapiditate de la viața arhaică la cea de tip informatic.

Economiile de tip intensiv caracterizează țările ce au trecut prin revoluția industrială încă de la începuturi și care posedă o structură diversificată de producție și servicii.

Așa cum sugerează faza sa postmodernă, originalitatea acestui proces istoric se remarcă prin faptul ca poate fi înțeles ca o „cupolă” ce închide în sine o serie de fenomene. Avem în vedere dezvoltările interne, dezvoltările intra-globalizante, care sugerează sinteza opozițiilor binare din centrul globalizării: unitate și diversitate, integrare și fragmentare, universalizare și particularizare, convergență și divergență.

¹³ Roland Robertson, apud Emil Dumea, op. cit., p 51

¹⁴ Globalization: Critical Concepts in Sociology, vol. 1-4, London - New York, 2001-2004. In Emil Dumea, op. cit., p 52

Este vorba despre omogenitatea internațională. Deși acest proces se desfășoară între națiuni ce împărtășesc tradiții și sisteme de valori similare, nu se poate spune că este un proces complet, așa cum nu putem vorbi despre omogenitate absolută.

Conform noii sociologii a globalizării, istoria are misiunea de a finaliza tensiunea dintre eterogenitate și omogenitate. În momentul în care individul uman devine conștient că nu aparține unui spațiu limitat politic (ex: statul-națiune), ci dimpotrivă, este un „cetățean al lumii”, se orientează conștient înspre lume ca un întreg. Tensiunea inițială se obiectivează în acest moment la nivel istoric. Deși noua sociologie a globalizării riscă teoretizarea procesului în termeni istoricești, ultimii douăzeci de ani par să confirme această dezvoltare, datorită expansiunii societății la scară globală și a interdependențelor economice, politice și culturale dintre state.

Pe de altă parte, statul-națiune,¹⁵ dincolo de pretențiile sale politice precum suveranitatea națională, de exemplu, pare să fie împins într-un con de umbră al istoriei.

Considerat a fi contemporan cu modernitatea, procesul globalizării implică, mai întâi, o sistematizare economică, iar mai apoi relații internaționale între state, pe plan politic și, nu în ultimul rând, emergența unei culturi sau conștiințe globale. Putem vorbi însă, într-o epocă a diversității și a pluralismului axiologic,¹⁶ de o cultură proprie unei lumi văzute ca un spațiu unic? O cultură globală ar presupune cel puțin diminuarea importanței culturilor particulare și implicit a identității comunitare a diferitelor națiuni. În alți termeni, la nivel global, relațiile economice nu se mai înscriu în cadrul internaționalismului, ci în contextul transnaționalismului.

Luând în considerare faptul că între globalizarea economică, politică și culturală există interconexiuni reciproce, se pune întrebarea: există, totuși, în afara globalizării economice, o globalizare politică și una culturală? Cu alte cuvinte, înseamnă apariția unei piețe globale și a relațiilor economice multi și transnaționale transcenderea statului-națiune și, mai mult decât atât, emergența unei culturi globale?

Dezvoltarea rețelelor globale de comunicare, dar și sistemele globale de producție și schimb, specifice procesului de globalizare economică, diminuează importanța circumstanțelor locale asupra vieții unei comunități. Comprimarea spațio-temporală are o conotație geografică mult mai accentuată, fără a-și pierde, însă, coloratura socio-istorică. Procesul globalizării impune o presiune temporală asupra spațialității, iar acest lucru se realizează tot prin intermediul sistemelor globale de comunicare, astfel încât oameni aparținând unor țări diferite ajung să împărtășească anumite valori și să trăiască în comun anumite evenimente. De exemplu, grupurile de discuții din internet sau programul de discuții online, Yahoo Messenger, antrenează zilnic zeci de milioane de persoane într-un dialog la scară planetară.

Deși deține vocație universală, cultura globală este una difuză în spațiu, după cum este lipsită de un trecut puternic înrădăcinat. Vorbim, de fapt, despre o construcție culturală care nu poate defini nici un tip de identitate.

În esență, ceea ce am putea numi astăzi cultură globală, transmisibilă în timp, este acea cultură ce oferă soluții tehnice, la problemele generate de procesul globalizării. Ca atare,

¹⁵ Statul se implică în economia modernă într-o triplă perspectivă economică: consumator de bunuri și servicii, proprietar și întreprinzător; dacă adăugăm și perspectiva juridică a reglementării cadrului de evoluție al economiei și culturii, concluzionăm ca rolul statului este încă important în economia, cultura și societatea contemporană.

¹⁶ Axiologia (gr. *axia* „valoarea” și *logos* „cuvânt”) este disciplina filozofică ce studiază geneza, structura, interacțiunea, ierarhizarea și funcția valorilor în viața socială. Axiologia clarifică esența valorilor ca atare, născute fiind din raportul obiect înnobilit cu valoare și subiect percepător care să-l valorizeze

caracteristicile unei astfel de culturi ar fi următoarele: eclecticism, universalism, atemporalitate (în sensul lipsei de istorie), tehnicism.

Spre deosebire de cultura globală, cultura națională se caracterizează prin particularism, temporalitate și expresivitate. Aceste valori surprind sensul continuității unei comunități umane, a memoriilor sale împărtășite, precum și a destinului său comun.

Globalizarea implică, totuși, interdependență și de-teritorializare. La aceste tendințe globalizante sunt posibile cel puțin două „răspunsuri” din partea culturilor naționale:

1. Translarea - reprezintă grupurile etnice ce-și asumă mai mult decât o singură identitate, în încercarea de a dezvolta noi forme de expresie în întregime separate de originile lor; în acest sens, avem de exemplu generațiile de italieni emigrați pe continentul american, și care păstrează atât tradițiile culturale napoletane, dar sunt și admiratori și promotori ai muzicii populare americane sau, alături de pizza consuma coca cola și hot dog.

2. Tradiția - presupune resurgența naționalismului, dar și a unei forme mai violente a acestuia, fundamentalismul etnic. În esență, este o încercare de a redescoperi originile uitate, proprii istoriei sale. După disgregarea politică a Europei de Est, am asistat la renașterea multor fundamentalisme în fostele state satelit ale Uniunii Sovietice.

Prima tendință este prezentă mai ales în statele aflate într-un proces de globalizare activă din punct de vedere economic și politic. Cea de-a doua tendință, pe de altă parte, este una opusă globalizării culturale, fiind specifică acelor state sau grupuri de state care sunt integrate într-un proces de globalizare pasivă. Se pare că, într-adevăr, cultura globală își poate găsi resurse de dezvoltare doar în mod artificial, întrucât culturile naționale, ca și istoria respectivelor națiuni, pot fi ignorate, dar nu distruse, ele fiind parte constitutivă, esențială în memoria popoarelor și tot ele formează identitatea lor.

Globalizarea economică, nu impune cu necesitate și o cultură globală, deși globalizarea culturală este în plin avans. Între aceasta și cea politică nu există relații de interdependență, ci de interconexiune. Întrebarea care se ridică în continuare este următoarea: poate globalizarea economică, în vreun fel, să influențeze principiile care conferă statului-națiune calitatea de unitate politică primară în cadrul relațiilor internaționale?¹⁷

În acest context, între globalizarea economică, pe de o parte, și globalizarea culturală și politică, pe de altă parte, se interpun doar relații de interconexiune. Toate aceste fenomene reprezintă aspecte ale procesului globalizării. Interconexiunea dintre globalizarea economică și cea politică relevă, totuși, o erodare a statutului de unitate politică primară, a statului-națiune. Însă atâta vreme cât statul-națiune își poate menține, prin mecanisme specifice, identitatea și cultura națională, dincolo de orice tendință de deterritorializare globală, rămânem cel puțin în termenii celor două lumi ale sistemului politic mondial: o lume etatocentrică, în cadrul căreia actorii naționali îndeplinesc rolul primar, și o lume multicentrică, alcătuită din actori diverși și relativ egali.

Interdependențele dintre aceste două lumi sunt generate reciproc, în cadrul procesului de globalizare politică. Ca proces specific postmodernității, își află un obstacol în creațiile modernității. O astfel de creație este și statul-națiune.¹⁸

Combinăția care se realizează între lumea etatocentrică și cea multicentrică oferă imaginea unui sistem mondial în esență non-centric. Ceea ce decurge de aici este că lumea multicentrică este

¹⁷ Emil Dumea, op. cit., pp 55-56

¹⁸ Ibidem

o lume a globalizării politice, în contextul căreia actorii săi au depășit probleme precum suveranitatea.

Unei astfel de lumi i se „opune”, mutual, lumea etatocentrică, în care deciziile, în cadrul relațiilor internaționale, revin statelor, și în care principiul suveranității, cel puțin teoretic, deține încă un rol privilegiat. Astfel de considerații, relevă imaginea unei lumi în care umanitatea rămâne încă divizată prin rasă, religie și bunăstare materială.

„Unitatea fizică (spațio-temporală) a globului, caracteristică a lumii multicentrice, nu va trebui confundată cu o „unitate morală” (ontologică). În plus, se pare că epoca prezentă este martora unei proliferări a statelor-națiuni, iar nu a transcenderii acestora. Cum se explică însă această tendință în contextul procesului globalizării? Globalizării politice i se „opune”, în conformitate cu dialectica internă universalism-particularism deja, alte forțe, care par să întărească poziția statului-națiune. Între acestea, cele mai influente par să fie existența, în potență, a naționalismului, monopolul statului asupra puterii militare, precum și cooperarea internațională dintre state, care asigură acestora, într-o anumită măsură, suveranitatea.¹⁹

Prezența evidentă a naționalismului determină sub aspect funcțional, o anumită importanță în structurarea politică a organizării sociale. Renașterea naționalismului este parte a logicii multicauzale a globalizării, o logică a unității și fragmentării.

Bisericele ortodoxe, religia islamică, ca și marile religii ale Extremului Orient se sprijină și promovează mult identitatea națională, rasială, spre diferență de catolicism, protestantism și neoprotetantism care au o deschidere universală spre culturi, etnii cu totul diferite între ele.

4. DIMENSIUNI ALE GLOBALIZĂRII

Multă vreme, globalizarea a fost concepută ca fiind unidimensională, respectiv văzută ca o tendință economică fundamentală. Globalizarea ar avea următoarele dimensiuni: economică, financiară, socială, politică; culturală, militară, de mediu și informațională. Aceasta întrucât globalizarea este, în prezent, un fenomen complex, pluridimensional și general la care toate statele lumii trebuie să se adapteze pe toate planurile activității umane, dacă vor să-și continue existența ca formă de organizare ce servește necondiționat interesele cetățenilor lor.

Deși se regăsesc stâns legate, atunci când diferențiem dimensiunile, este important să observăm că acestea nu pot fi delimitate în mod clar una ce cealaltă. Astfel – pentru a numi doar un exemplu – problemele globale legate de mediu nu pot fi cercetate izolat nici de dimensiunea economică și nici de dimensiunea politică. Această rețea globală nu numai la nivelul actorilor, ci și la cel al domeniilor tematice reprezintă una dintre particularitățile globalizării.

Este evident că lumea se îndreaptă tot mai rapid spre globalizare, spre o lume văzută ca o unitate la nivel planetar și care va funcționa cu norme și standarde comune. Elementele specifice ale fiecărui participant vor contribui la realizarea unui echilibru internațional, cu deosebire socio-economic, la nivel macrostructural, în funcție de resursele proprii și de capacitatea de utilizare a acestora de fiecare colectivitate umană în calitate de actor acceptat ca egal, suveran și independent.

Dimensiunea economică

Dimensiunea economică a globalizării are, fără nici un dubiu, o foarte mare importanță, ea fiind una dintre cele mai importante cauze și forța motrice pentru procesele de globalizare din

¹⁹ Emil Dumea, op. cit., p 57

celelalte domenii. Nu poate fi însă trecut cu vederea faptul că globalizarea cuprinde cu mult mai mult decât integrarea sporită a economiei mondiale: de aceea, ea nu poate fi limitată strict la procesele economice, lucru care se întâmplă însă de multe ori.

Globalizarea economiei mondiale poate fi definită ca fiind procesul deosebit de dinamic al creșterii interdependențelor dintre statele naționale, ca urmare a extinderii și adâncirii legăturilor transnaționale în tot mai largi și variate sfere ale vieții economice, politice, sociale și culturale și având drept implicație faptul că problemele devin mai curând globale decât naționale, cerând la randul lor o soluționare mai curând globală decât națională.

Economia mondială cuprinde la ora actuală mai mulți jucători pe piețele financiar-bancare, comerciale, investiționale, ale forței de muncă etc, din care amintim: statul-națiune, corporații transnaționale, organizații economice mondiale (FMI, BIRD, Banca Mondială, Organizația Mondială a Comerțului) și organizații politico-economice de integrare (UE, NAFTA –Acordul american de liber schimb, CEA –Comunitatea economică africană, CEMN – Cooperarea economică în regiunea Mării Negre).

Globalizarea relațiilor economice a tuturor actorilor de pe piața mondială presupune în primul rând o reconsiderare timpului și spațiului în viața economică și socială. În prezent globalizarea economică este marcată de mijloacele de comunicare – via Internet, datorită cărora distanțele geografice au dispărut. Cibernetică, electronica, Internetul au desființat deja granițele în multe domenii cum sunt: transporturile, comunicațiile, comerțul și tranzacțiile bancare. Lumea a devenit una a comunicațiilor globalizate în care informațiile sunt standardizate, dematerializate, simbolice, directe, fără intermediari, o lume în care informația circulă rapid transmițând la mare distanță efectele pozitive cât și resimțirea șocurilor (efectelor negative), ca urmare a complexelor și complementarității conexiunilor în care sunt angrenate toate statele. Un exemplu îl constituie apariția comerțului electronic, însoțit de instrumente financiar-bancare noi, care fluidizează circulația și schimburile comerciale, înlesnește tranzacțiile la distanță fără deplasări, în care ofertele și cererile se pot intersecta pe Internet, asigurându-se astfel un sistem de rețele în care paginile web și site-urile oferă informații cu privire la stocuri, varietăți, prețuri, depozite, condiții prin intermediul cărora se materializează schimburile, se mondializează piața, circulația capitalurilor și a mărfurilor. În context, noul sistem pune probleme juridice noi – de accesare, promovare, concurență, fiscalitate, control, protecție, toate subsumate unei noi ordini economice.

Intensificarea proceselor de integrare și cooperare, ca și de globalizare dau frontierelor economice o mai mare mobilitate. Uniunile vamale, zonele de liber schimb, complementaritățile economice și politice, culturale, militare, amplifică aceste tendințe și impun în mod natural parteneriatul pentru dezvoltare și pace precum și spiritul de solidaritate.

În strânsă legătură și directă conexiune cu activitatea economică se află și protecția mediului, după unii analiști aceasta reprezentând o dimensiune distinctă a procesului de globalizare.

Principalele direcții prin care țările lumii, individual sau în cadrul organizațiilor internaționale, încearcă protejarea mediului sunt: includerea activităților de protecție a mediului în agendele politico-economice, elaborarea și aplicarea unor măsuri de prevenire, aplicarea principiului cel care poluează plătește (incluzând compensații pentru daunele provocate), combaterea poluării la sursă, asumarea în comun a responsabilităților.

Obiectivele asumate pe agenda internațională, într-o mai mare sau mai mică măsură (Protocol de la Kyoto), constau în:

- conservarea, protejarea și îmbunătățirea calității vieții;
- protejarea sănătății colectivității vieții umane;
- asigurarea utilizării rațională a resurselor naturale;
- promovarea de măsuri la nivel internațional pentru tratarea problemelor mediului la scară regională sau mondială.

Principalele rezultate obținute constau în: diminuarea reziduurilor industriale, limitarea sau interzicerea utilizării unor substanțe toxice, cu riscuri ridicate pentru mediu și sănătate, diminuarea acidificării apelor, ameliorarea gestionării deșeurilor, ameliorarea calității apelor, aerului și solului.

Principala provocare pentru secolul XXI va consta în acordarea priorității maxime, în agenda politico-economică a statelor, instituțiilor internaționale, acelor strategii și instrumente care vor promova o mai bună corelare între obiectivele de mediu și cele ale pieței libere, în special prin modificarea comportamentelor de producție și de consum (educație de mediu, responsabilizare civică, standardizare activități economice).

Dimensiunea politică

Această dimensiune a globalizării se referă atât la elemente politice naționale (primul palier) ce țin de viața de zi cu zi a oamenilor, a statelor sau comunităților umane, cât și de adoptarea unor forme de guvernare mondială a lumii (al doilea palier).

Primul palier al dimensiunii politice naționale semnifică nevoia de drepturi politice egale pentru toți oamenii, dreptul lor de a participa liber, voluntar și responsabil la viața politică locală, națională și regională. Globalizarea a făcut posibilă astfel de deziderate prin promovarea valorilor politice specifice unei societăți democratice de tip occidental.

Al doilea palier - guvernarea mondială - pornește de la premisa că, în prezent, guvernele naționale nu mai sunt în măsură să soluționeze problemele umanității. Existența unor organizații și organisme internaționale, care par să joace rolul unor ministere la nivel mondial, este necesară pentru a stabili principiile, normele și regulile de derulare a vieții și activității umane, la toate nivelurile – național, regional și internațional – și de a garanta respectarea acestora de toți actorii statali și nonstatali de pe scena planetară. Aceste organizații sunt vizibile în marile forumuri, operațiuni spectaculare, rapoarte repute sau coaliții politice. Expertiza lor este recunoscută de multinaționale și guvernele statelor, și, pe teren, în acțiunile concrete derulate. Vocațiile lor și programele precise atrag resurse, simpatizanți, aderenți și acoperire mediatică, procurându-le popularitate, reprezentativitate și autoritate morală în opinia publică, ca și neutralitate și independență pentru a face legături cu și între state.

Totuși, se cuvine subliniat că aceste programe nu au condus la schimbări esențiale în vreun stat, dacă conducerea acestuia nu a dorit să implementeze respectivele măsuri la nivel național și, mai ales, nu a alocat resursele umane, materiale și financiare necesare și suficiente unui astfel de demers.

Se poate afirma că dimensiunea politică a globalizării este înțeleasă, de o manieră limitată, ca o cale de promovare a principiilor, valorilor și normelor specifice unui anumit model socio-economic și politic. De regulă, este promovat modelul occidental. Eroarea pleacă de la faptul că atât reprezentanții unor state puternic dezvoltate economic, cât și cei și ai unor instituții interguvernamentale internaționale absolutizează acest model ca fiind unicul capabil să aducă bunăstarea oamenilor, stabilitate și un viitor sigur întregii lumi. De aici, pot să apară interpretări

diferite, la nivelul fiecărei țări sau chiar regiuni care, ulterior, se pot transforma în conflicte de naturi diverse, de la conflicte culturale și/sau religioase la cele armate.

O dată cu creșterea pluralismul politic al lumii moderne, sistemul de relații internaționale devine tot mai complex, mai dinamic și instabil, iar cel mai important – tot mai puțin previzibil. Pe de o parte, mulțumită dinamicii relațiilor comerciale, tehnico-științifice și culturale, se amplifică tendințele de globalizare a relațiilor internaționale și de extindere a oportunităților creșterii economice, dezvoltării rețelelor comunicaționale și informaționale, de apropiere a culturilor lumii. Pe de altă parte, interdependența tot mai mare a statelor în contextul procesului de globalizare contribuie la agravarea amenințărilor netradiționale la adresa securității internaționale și regionale, devine o provocare serioasă pentru mecanismele existente de cooperare multilaterală. Procesul contradictoriu și inegal al globalizării sistemului mondial al relațiilor internaționale a trasat deja tendințele schimbării radicale ale practicii politice la nivel planetar. În condițiile menținerii unității prin diversitatea lumii moderne, are loc estomparea treptată a diferențelor dintre procesele locale, regionale și globale, astfel încât problemele politicii interne capătă valoare de politică externă și invers.

Dimensiunea socială

Dimensiunea socială a globalizării înseamnă pentru indivizi locuri de muncă, sănătate, educație, securitate personală.

Globalizarea are implicații sociale și politice profunde, conduce la pierderea controlului statului asupra politicilor economice și este uneori acuzată de consecințele sociale negative, reflectate în creșterea șomajului, a decalajelor dintre salarii și profit, multiplicarea economiei subterane. Conform statisticilor, în 1960 raportul între țările cele mai bogate și țările cele mai sărace era de 30-1; în 1990 decalajul a crescut la 60-1, astfel încât la sfârșitul secolului trecut să ajungă la 75-1²⁰. În vreme ce averile marilor magnați cresc, tot mai multe familii sunt amenințate de foamete, subnutriție, din cauza lipsei unui loc de muncă, a ajutoarelor sociale sau a salariilor mici. Rolul globalizării ar trebui să fie acela de a găsi soluții pentru crearea unei societăți moderne funcționale care să respecte drepturile fundamentale ale individului.

Creșterea complexității proceselor tehnologice și a modului de desfășurare a activității economice, le impune oamenilor să adopte un nou mod de pregătire profesională. Necesitatea formării continue implică eforturi permanente, intelectuale și financiare, pe care multe persoane nu pot să le suporte. Cei care nu reușesc să se adapteze noilor tendințe sunt automat excluși și prin urmare, marginalizați. În același timp, tehnologiile avansate au anulat obstacolele spațio-temporale pe care trebuie să le depășească oamenii când vor să se deplaseze dintr-o localitate în alta pentru a-și desfășura activitatea în cadrul firmelor. Dar, pentru unii oameni, anularea obstacolelor nu are nici o semnificație, deoarece ei sunt lipsiți de posibilitatea de a se deplasa ușor și repede. Aceste persoane vor asista neputincioase la degradarea și la decăderea climatului economic și social al localității lor.

Un alt efect demn de luat în considerare este fenomenul de vânare a avantajului absolut, care a modificat din temelii mecanismele după care se desfășoară activitatea economică.

Într-un interval de câteva zile, orice firmă transnațională își poate delocaliza rapid producția dintr-o zonă în alta, dacă se consideră că pe plan local îi sunt afectate interesele. În cele mai multe

²⁰ Sursa: World Bank Group, Data & Statistic, 2006.

cazuri, acest fenomen are ca efect o creștere economică cu un ritm mult mai mare decât ritmul de creștere al numărului de locuri de muncă.

În concluzie efectele sociale ale globalizării se manifestă prin creșterea șomajului și scăderea nivelului de trai pentru cea mai mare parte a populației globului.

Dimensiunea culturală

Puține expresii ale globalizării sunt atât de vizibile, larg răspândite și pătrunzătoare ca proliferarea mondială a mărcilor de consum comercializate la scară internațională, ascensiunea simbolurilor culturii populare și comunicarea simultană de evenimente, cu ajutorul transmisiilor prin satelit, către milioane de oameni de pe toate continentele. Oricare ar fi semnificația cauzală și practică a acestor fenomene, fără îndoială că una dintre cele mai direct percepute și trăite forme ale globalizării este cultura. Epoca noastră are marele privilegiu istoric de a trece de la o lume a civilizațiilor izolate, bazate pe spații și timpuri diferite, la o lume unică, ce este caracterizată de același spațiu (piața mondială) și de același timp (sincronicitatea tuturor evenimentelor), de naștere a unei comunicări și a unei comunități mondiale.

Comunitatea a precedat întotdeauna comunicarea; aceasta din urmă s-a constituit, mai întâi în interiorul grupului: indivizi vorbind aceeași limbă, împărtășind aceeași religie, aceleași valori, aceeași istorie, aceleași tradiții, aceeași memorie. Astăzi însă observăm trecerea de la o planetă a civilizațiilor închise la o lume deschisă tuturor oamenilor prin călătorii și prin accesul liber la informații. Putem afirma, că există o legătură foarte strânsă între globalizare, istorie și cultură. Globalizarea modifică modul în care conceptualizăm cultura, deoarece cultura a fost, foarte multă vreme, legată de ideea unei localități fixe. Ideea unei culturi globale nu a devenit posibilă doar în zilele modernității globale. Enunțurile culturale, marile texte pot depăși granițele lingvistice și politice, civile și culturale cu condiția să fie traduse în limbile comunităților culturale interesate. Timp de secole, de milenii, procesul a fost frânat de distanțele geografice, de încetineala cu care se deplasau oamenii sau de dificultățile tehnice. O dată cu dezvoltarea mondializării, facilitată de dezvoltarea comunicațiilor, informaticii și de mijloacele de transport contemporane, circulația textelor (idei religioase, politice, literare, științifice) cunoaște o vertiginoasă accelerare.

În încercarea de a se crea o cultură globală, un rol important este atribuit limbilor străine. După toate aparențele, engleza este folosită în toată lumea în toate formele sale: scrisă, vorbită, formală, informală și sub forma registrelor specializate: economic, juridic, tehnic, juranistic. A devenit *lingua franca* prin excelență și continuă să-și întărească această dominație printr-un proces de autoconsolidare. A ajuns limba centrală a comunicației internaționale în domeniul afacerilor, politicii, administrației, științei, și în lumea academică, fiind în același timp și limba dominantă a publicității globale și a culturii populare. După cum arată destinul celorlalte limbi, utilizarea unei limbi se află în strânsă legătură cu ritmurile puterii. Ca o consecință a dezvoltării tehnologiei informației, suntem, de asemenea martorii unei avalanșe de termeni științifici și tehnici, care sunt folosiți în multe limbi în varianta englezească. Mondialitatea culturală presupune nu numai contacte umane empirice între civilizații, ci și instrumente intelectuale, de înțelegere între grupuri puse în contact într-o manieră mai mult sau mai puțin brutală.

Unul din multiplele aspecte ale globalizării este accentul pus pe respectul pentru drepturile omului, de unde importanța acordată dreptului la liberă exprimare religioasă și libertatea unei persoane de a-și schimba religia. Această realitate ridică problema dreptului legitim al minorităților religioase de a-și răspândi punctele de vedere și prin aceasta se ajunge ușor la tensiuni între aceste

minorități și o majoritate stabilită care va denunța prozelitismul lor și va încerca să-l limiteze. Astfel, pluralismul este o provocare și nu se rezumă numai la adoptarea unei atitudini tolerante, ci la o încercare activă de a-l înțelege pe celalalt. Toleranța se exprimă de pe poziții de putere, dar nu este capabilă să creeze și un climat de înțelegere și încredere față de celalalt. Un efort pentru înțelegerea pluralismului religios nu înseamnă nici relativism, nici renunțarea la atașamentul față de propria credință, ci un pas necesar pentru ancorarea în realitățile contemporane.

Implicațiile globalizării culturale rămân un subiect deschis dezbaterilor, oscilând între pericolul omogenizării culturilor naționale, regionale (pierderea specificității și unicității unui areal geografic sau a unei minorități) și debutul unei culturi mondiale ca va acompania multă vreme de acum încolo culturile naționale, ele însele reînnoite prin provocările globalizării.

5. AVANTAJE ȘI DEZAVANTAJE ALE GLOBALIZĂRII

Globalizarea este rezultatul unor procese ample și a unor relații de intercondiționare:

- creșterea valorii și importanței investițiilor străine directe;
- internaționalizarea piețelor financiare;
- dezvoltarea comunicațiilor globale;
- reglementarea și liberalizarea piețelor.

Globalizarea este un proces greu de controlat la scară planetară, deoarece elementele componente fac parte dintr-un angrenaj complex, așa încât disfuncțiile care apar la nivelul unui subsansamblu, pot crea crize la nivelul întregului sistem.

Efectele globalizării sunt diverse și greu de anticipat, cuprind toate domeniile de activitate a unei țări. Principalele efecte generate de procesul deglobalizare sunt:

- societățile transnaționale;
- investițiile străine directe;
- globalizarea pieței financiare internaționale;
- dereglementarea și liberalizarea;
- evoluția comunicațiilor globale;
- globalizarea sectorului public;
- efecte sociale;
- efecte asupra mediului înconjurător.

Triumful internațional al sistemului de liber comerț generează o reacție critică care aderează drept mișcare antiglobalizatoare. Criticii globalizării consideră că chiar dacă acest fenomen rezultă favorabil pentru prosperitatea economică, este în definitiv contrar obiectivelor echității sociale. Protestul ce se manifestă în înfruntări împotriva organismelor internaționale, FMI, OMC și altele, este de altfel o reacție împotriva triumfalismului excesiv al liberalismului economic. Vocea ONG-urilor și a altor participanți ai mișcării antiglobalizatoare are un ecou în interiorul acestor organisme internaționale care arată de fiecare dată o mai mare conștiință față de necesitatea înfruntării problemelor sociale globale odată și cu același interes ca și oamenii de finanțe.

Pentru a judeca avantajele și inconvenientele globalizării este necesar să se distingă între diferitele forme pe care le adoptă. Unele forme pot conduce la rezultate pozitive și altele la rezultate negative. Fenomenul globalizării înglobează comerțul liber internațional, mișcarea capitalurilor pe termen scurt, investițiile străine directe, fenomenele migratoare, dezvoltarea tehnologiilor comunicațiilor și efectul lor cultural.

De exemplu, liberalizarea mișcărilor de capital pe termen scurt fără mecanisme compensatorii care să prevină și corijeze presiunile speculative, a provocat grave crize în diverse regiuni de dezvoltare medie: Asia de Sud-Est, Mexic, Turcia, Argentina. Aceste crize au generat o mare ostilitate față de globalizare în zonele afectate. Ar fi totuși absurdă renegarea fluxurilor internaționale ale capitalului care sunt necesare dezvoltării.

În general, comerțul internațional este pozitiv pentru progresul economic al tuturor și pentru obiectivele sociale de eliminare a sărăciei și marginalizărilor sociale. Totuși, liberalizarea comercială, deși binefăcătoare pentru totalitatea țărilor afectate, provoacă crize în unele sectoare care cer intervenția statului.

O critică care obișnuiește să apară în țările avansate este că globalizarea reduce salariile reale și provoacă pierderea locurilor de muncă. Criticii susțin că valul de produse care cer multă mână de lucru produse în țările în dezvoltare cu salarii mici distruge locurile de munca din țările industriale. Acest argument se obișnuiește să se folosească pentru a restrânge importurile din țările în dezvoltare. În realitate tema este mult mai complexă. În ultimele decade, mai întâi un grup de țări și apoi altul au început să-și deschidă economiile și să profite de pe urma comerțului. Aceste țări prosperând, salariile lor reale cresc, și nu sunt competitive într-o producție care cere utilizarea intensivă a mâinii de lucru. Nu sunt numai o amenințare pentru lucrătorii din țările industrializate, ci mai mult se transformă ei înșiși în importatori de bunuri care cer multa mână de lucru. Acest proces s-a observat în Japonia anilor '70, Asia Orientală în anii '80 și în China anilor '90.

Beneficiile globalizării depășesc aproape întotdeauna prejudiciile, dar există daune și, pentru a le contracara, este nevoie de instituții adecvate. Când întreprinderile cu capital străin contaminatează țările în dezvoltare, soluția nu este de a împiedica investiția străină sau de a închide aceste companii, ci de a lua soluții în acel moment care să organizeze societatea, cu ministere, norme medioambientale și un aparat juridic eficace care să le impună.

Efortul instituțiilor trebuie să se producă de asemenea și la nivel internațional. FMI-ul trebuie să contureze măsuri de previziune și control ale prejudiciilor cauzate de mișcările spasmodice de capital pe termen scurt. În plus, trebuie să acționeze într-o formă mai coerentă. De exemplu, dacă OMC dezvoltă comerțul liber, nu trebuie să accepte bariere comerciale justificatoare din motive sociale. Lupta împotriva muncii infantile, de exemplu, nu trebuie să se bazeze pe represalii comerciale, ci pe un mai mare intervenționism al Organizației Internaționale de Lucru sau al Organizației Internaționale a Sănătății.

Avantajele și dezavantajele globalizării pietelor pot fi studiate din perspectiva firmelor multinaționale și a țărilor în care aceste firme acționează. Pentru piețele în care sunt localizate investițiile firmelor internaționale și globale avantajele pot fi:

- obținerea de capital pentru creștere și dezvoltare, capital care nu poate fi generat la nivel local;
- acces la tehnologie avansată care nu poate fi dezvoltată la nivel local și trebuie achiziționată din străinătate;
- transferul de know-how, experiență managerială și cunoștințe tehnice;
- efecte pozitive asupra balanței comerciale dacă produsele substituie importurile sau sunt destinate cu precădere exportului;
- asigurarea de locuri de muncă mai ales în țările care se confruntă cu un șomaj cronic;
- venituri la bugetul statului prin impunerea unor impozite și taxe asupra activității firmelor respective;

- utilizarea furnizorilor locali care poate determina o dezvoltare a firmelor locale;
- participarea firmei la dezvoltarea unor zone defavorizate sau la realizarea unor proiecte de infrastructura.

Principalele dezavantaje din perspectiva țării gazda pot fi:

- creșterea dependenței față de firma străină prin furnizarea de capital, tehnologie și experiență;

- reducerea suveranității prin pierderea controlului guvernului țării gazdă asupra firmei străine;

- impactul negativ asupra sistemelor economice, sociale și politice prin încurajarea consumului local, impunerea valorilor vestice în locul celor tradiționale sau sprijinirea unui anumit partid politic;

- creșterea exploatării prin utilizarea unor resurse neregenerabile, repatrierea profiturilor în locul reinvestirii;

- furnizarea de multe ori a unei tehnologii depășite sau prea avansate de către firma multinațională;

- înlaturarea unor firme locale, posibili concurenți în anumite domenii;

- iesiri de fonduri pentru plata unor componente și echipamente importate și prin repatrierea profiturilor prin plata dividendelor și alte transferuri între firme.

Globalizarea presupune un echilibru între dezvoltarea unor tehnologii și concepte globale și sensibilitatea față de nevoile locale. Fără o implicare locală, nici un program global nu poate supraviețui. Sloganul „gândește global, acționează local” presupune nevoia de a gândi piața sau afacerea în termeni globali și de a realiza în același timp adaptări la cerințele consumatorilor locali.

Transformarea planetei într-o uriașă piață globală scoate în evidență o serie de avantaje și dezavantaje pentru țări, mediul înconjurător și calitatea vieții oamenilor. Se consideră că globalizarea nu poate reduce diferențele culturale sau etnice dar sporește decalajul pe plan național și internațional între cei care dispun de condițiile necesare de a beneficia de pe urma ei și cei care nu dispun de asemenea condiții. De aceea, se impune adoptarea la nivel internațional a unor reguli globale care să guverneze procesul globalizării și să permită apariția unui sistem global care să integreze diferite sensibilități, priorități și interese regionale.

CONCLUZII

Haosul cu care ne confruntăm astăzi derivă din faptul că, pornind de la dezvoltarea tehnologică și economică, un număr important al activităților umanității se situează pe o scală și un orizont atât de mari, încât au depășit granițele naționale, în limitele cărora statele suverane își exercită dreptul la guvernare. Pe măsură ce domeniul activităților umane se extinde dincolo de reglementările statului națiune, legalitatea și regulile au devenit prea strâmte.

Globalizarea aduce schimbări radicale în comunicații și economie, în reconfigurarea piețelor interne, în sistemul instituțional, în modul de viață, în relațiile și mentalitățile umane, induce o nouă morală. Globalizarea este un proces ce lărgeste cadrele determinate ale schimbării sociale la nivelul lumii ca întreg.

Lumea în care trăim este o lume a blocurilor zonale și regionale, determinată de nevoia de valorificare și de protecție în comun a resurselor. Este o lume dominată de interese și inegalități economice și sociale, de concentrări suprastatale și strategii cu consecințe potențial destabilizatoare în special pentru țările în dezvoltare, de instituții supranaționale, zonale și globale,

finanțare cu politici și strategii proprii, cu ignorarea uneori a particularităților locale: nivel de dezvoltare, resurse, oportunități, tradiții.

Existența și dezvoltarea societăților transnaționale, a monopolurilor transnaționale, a valurilor de fuziuni și achiziții, determină în mare măsură economia globală, nevoile societății globale, cu instituțiile și cu mecanismele corespunzătoare. Implicarea statelor într-un sistem de relații la nivel global generează schimbări profunde în configurarea statelor națiune, în reducerea rolului acestora din urmă față de organizațiile internaționale, interstatale și față de corporațiile transnaționale, dar și în reșezerea pozițiilor de putere în sistemul relațiilor internaționale. Globalizarea ca proces constituie dincolo de obiectivitatea extinderii comunicațiilor și a revoluției informaționale, o problemă politică cu implicații în toate domeniile de activitate, inclusiv militar.

Dimensiunea politică este cea care până la urmă, stabilește politica globalizării, direcțiile și strategiile, treptele de realizare a societății globale. Ea este cea care face și desface alianțe, dezvoltă, limitează și structurează piețe, introduce modificări în suveranitatea statelor, tulbură structurile identităților existente.

Globalizarea apare astfel ca cea mai mare sfidare și provocare a noului secol dar și ca o amenințare. Pentru că „societatea globală” sau „sistemul mondial” nu apare pe baza interdependențelor și a legăturilor reciproce ale părții lor sale, globalizarea putând înainta atât în direcția democrației cât și în cea a dominației.

Intensificarea, amplasarea și întinderea spațială a proceselor integraționiste implică armonizarea deciziilor statelor participante, a programelor și proiectelor comune în promovarea celor mai importante obiective, strategii și priorități economice și sociale, politice și militare pentru o zonă dată. Aceste măsuri și eforturi comune conduc la o nouă dimensiune a cooperării internaționale, la crearea unei noi stări de spirit decurgând din promovarea relațiilor de tip regional, comunitar și global.

În condițiile obiectivizării acestui proces, în care economiile, piețele, capitalurile, nu vor mai avea frontiere, în care competitivitatea, concurența și eficiența devin factori de referință, crește definitiv rolul individului, al educației, al profesionalismului și pragmatismului, al inteligenței și ingeniozității sale, al puterii de adaptare la o lume din ce în ce mai mobilă.

Dezvoltarea umană durabilă rămâne principala dimensiune, cale, care asigură dezvoltarea în general, democratizarea societății, demnitatea umană, solidaritatea, participarea la decizii, distribuirea echitabilă și nu în ultimul rând protejarea mediului înconjurător.

BIBLIOGRAFIE

Literatură de specialitate

- Bonciu Florin, Economie Mondială, Editura Lumina Lex, București, 2004;
- Daniel Dăianu, „Globalizarea: între elogi și respingere (IV)”, Dilema 465 (2002):
- Dumea Emil, Cultură și religie în dialog, Editura PIM, Iași, 2010
- Gorun Adrian, Dezvoltare socială și globalizarea, Editura “Academica Brâncuși”, Tg-Jiu, 2012
- Oakeshott Michael, Raționalismul în politică (București: All, 1995).
- Ungureanu Maria, Influența procesului de globalizare asupra securității naționale, Editura Universitatea Al. I. Cuza, Iași, 2012;

Publicații

Gorun Adrian, Entropia și puterea politică, Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale, Nr. 1/2008

Suse web

http://ec.europa.eu/economy_finance/international/globalisation/index_ro.htm

<http://ro.wikipedia.org/wiki/Globalizare>

www.globalization101.org